

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)
doi <http://dx.doi.org/10.22067/PG.2023.74039.1118>

مقاله پژوهشی

امکان‌سنجی تشکیل ائتلاف ژئوکالچر منطقه‌ای با محوریت جشن نوروز

افشین متقی دستنایی (دانشیار جغرافیای سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران، نویسنده مسئول)

a.mottaghi@khu.ac.ir

محمد امره (دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران)

mo.amereh@gmail.com

صص ۱۱۴-۸۹

چکیده

ائتلاف‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای در جهان کنونی که به سمت نظم چندقطبی در حرکت است، برای تأمین منافع کشورهای عضو ضروری به نظر می‌رسد. کشورهای موجود در سه منطقه آسیای مرکزی، آسیای جنوب غربی و غرب آسیا به دلیل نداشتن یک اتحادیه منطقه فراگیر و کارآمد و دوری گزینی از منطقه‌گرایی نتوانسته‌اند به‌درستی از ظرفیت‌های این مناطق استفاده کنند و وجود اختلاف‌ها و خلاء قدرت فراگیر، این مناطق را به محل تنازع قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای تبدیل کرده است. پژوهش پیش‌رو با استفاده از روش ترکیبی (توصیفی - تحلیلی و پیمایشی) و تحلیل برنامه‌ریزی راهبردی SWOT و با استفاده از اطلاعات و داده‌های اسنادی و کتابخانه‌ای و کسب نظر ۳۰ تن از کارشناسان خبره جغرافیای سیاسی، علوم سیاسی، مطالعات منطقه‌ای و زبان و ادبیات فارسی از کشورهای ایران، افغانستان، تاجیکستان و قزاقستان، به امکان‌سنجی تشکیل یک ائتلاف منطقه‌ای با محوریت جشن و فرهنگ نوروز پرداخته است. نتایج نشان داد که باوجود اختلافات و ضعف‌های موجود در زمینه تشکیل اتحادیه نوروز، امتیاز نهایی ۲.۵۶ از ۵ به‌دست آمده است که نشان‌گر بالا بودن احتمال تشکیل اتحادیه می‌باشد، هرچند افزودن استراتژی‌های اقتصادی و ژئوآکونومیک برای تکوین چنین ائتلافی، ضروری است.

واژگان کلیدی: تحلیل راهبردی، اتحادیه نوروز، جغرافیای نوروز، همگرایی منطقه‌ای.

بیان مسئله

جهان در قرن ۲۱ تحولات گسترده‌ای را تجربه کرده است. تحول نظم‌های جهانی از تک‌قطبی به دوقطبی و در نهایت نظم تک‌قطبی - چندقطبی نشانگر رشد کشورهای توسعه‌نیافته‌تر و افزایش تعداد قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی دارد. به باور بسیاری از پژوهشگران حوزه جغرافیا و سیاست جهان دگرگون شونده ما به سمت نظم چندقطبی در حرکت است که ما در آن شاهد چندین قدرت هم‌تراز در سطوح جهانی، منطقه‌ای و محلی خواهیم بود. از سوی دیگر تحول جهان ثابت می‌کند که در عصر کنونی امنیت به تنهایی تأمین نمی‌شود و اقتصاد نیازمند تعامل گسترده با جهان است و با فرایند جهانی شدن کشورها بیش‌ازپیش وابسته یکدیگر هستند. امروزه، توسعه منطقه‌ای، پیشرفت و امنیت کشورهای هر منطقه وابسته به یکدیگر بوده که یک همگرایی را در این راستا می‌طلبد. ایران هم‌اکنون بیش از هر زمان دیگری به تحرک دیپلماتیک و برنامه‌ی استراتژیک نیاز دارد (Pishgahi fard & Mohammad Ali Rahmani, 2011: 304). از همین رو است که تشکیل اتحادیه‌ها توجیه‌پذیر می‌شود. هرچند اتحادیه‌ها کاربرد دوگانه جهانی‌سازی و محلی‌سازی دارند. به این معنی که با جذب کشورها به سمت جهانی‌سازی حرکت می‌کنند اما هم‌زمان با برجسته‌سازی ارزش‌های منطقه‌ای مانند مذهب، فرهنگ، زبان و ... تشکیل یک نظام واحد جهانی را خشی می‌کنند. نیازهای عینی و واقعی ملت‌ها و دولت‌های یک منطقه که ناشی از واقعیت مجاورت و یا قرار داشتن در یک حوزه جغرافیایی و سیاسی - فرهنگی و اقتصادی مشترک است، مسائل، مشکلات و یا منافع را ایجاد می‌کند که همه‌ی آن دولت‌ها سود و نفع مشترکی در حل آن‌ها و همکاری با یکدیگر برای بهره‌برداری از منافع آن دارند و همین، ایجاد ارتباطات در سطوح دوجانبه و چند جای و ایجاد سازوکارهای سازمان‌ها و ساختارهای مشترک را برای آن‌ها به یک امر ضروری مبدل می‌نماید (Ezzati, 2010: 12).

سه منطقه آسیای جنوبی، آسیای مرکزی و آسیای باختری (غربی) با وجود برخورداری از ثروت‌های بی‌شمار جزو مناطق کمتر توسعه‌یافته جهان محسوب می‌شود و این مسئله ریشه در مسائل مختلف دارد. وجود انرژی چشمگیر در منطقه سبب گرایش قدرت‌های جهانی برای حضور در این مناطق شده و آن را تبدیل به یک منطقه شکننده کرده است. اختلافات مرزی و اساسی میان کشورهای حاضر در این مناطق باعث دشمنی‌های فراوان و ناامنی‌های گسترده شده است. هرچند اتحادیه‌هایی در این مناطق تشکیل شده؛ اما تاکنون با وجود نزدیکی فرهنگی، تاریخی و جغرافیایی هنوز اتحادیه فراگیری شکل نگرفته است و این مسئله به عقب‌ماندگی کشورهای موجود در منطقه کمک کرده است. از این‌رو تشکیل یک اتحادیه فراگیر منطقه‌ای ضروری به نظر می‌رسد. وجود مؤلفه جشن باستانی و جهانی‌نوروز می‌تواند زمینه‌ساز تشکیل اتحادیه‌ای فراگیر در این منطقه باشد. نوروز جشن مشترک بسیاری از کشورهای منطقه است و از مقبولیت خوبی بین مردم منطقه نیز برخوردار است. به همین جهت می‌تواند گزینه مناسبی برای همگرایی منطقه‌ای باشد. در پژوهش حاضر تلاش شده است با شناسایی زمینه‌ها، موانع و راهکارهای تشکیل اتحادیه‌نوروز، امکان تشکیل این اتحادیه بررسی شود. بنابراین پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سؤالات است آیا جشن فرهنگی نوروز، ظرفیت تشکیل یک اتحادیه را دارد؟ و اینکه

تشکیل اتحادیه نوروژ با چه تهدیدهایی روبه‌روست و چه فرصت‌هایی برای کشورهای منطقه‌ایجاد می‌کند؟ فرض پژوهشگران بر این است که این عنصر فرهنگی می‌تواند با غلبه بر محدودیت‌ها و موانع زمینه‌ساز تشکیل اتحادیه منطقه‌ای باشد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر ضمن مطالعه کتابخانه‌ای و اسنادی و با بررسی میدانی و طرح پرسشنامه، ۲۰ سؤال از جدول قوت، ضعف و فرصت و تهدید مدل تحلیلی SWOT استخراج و در اختیار ۳۰ تن از کارشناسان خبره جغرافیای سیاسی، علوم سیاسی، مطالعات منطقه‌ای و زبان و ادبیات فارسی از کشورهای ایران، افغانستان، تاجیکستان و قزاقستان قرار داده است. در ادامه نتایج به‌دست‌آمده از پاسخ کارشناسان بررسی و سپس مؤلفه‌های فرصت و تهدید و قوت و ضعف به‌صورت جداگانه نرمالیزه شده است. از نرمال کردن مؤلفه‌های چهارگانه نمرات موزون هر یک به‌دست‌آمده و درنهایت جمع نمرات موزون محاسبه‌شده است. به‌این ترتیب عدد ۲.۵۶ برای مؤلفه‌های فرصت و تهدید و عدد ۲.۴۹ برای مؤلفه‌های قوت و ضعف به‌دست‌آمده که نشان می‌دهد با عدد میانگین (۲.۵) نزدیکی زیادی دارد. در ادامه نیز ۲۰ راهبرد (استراتژی) از دل مؤلفه‌ها استخراج‌شده که ۹ مورد از آن با امتیاز بالا در اولویت قرار گرفته‌اند.

بنیادهای مفهومی پژوهش

منطقه‌گرایی

در ادبیات روابط بین‌الملل و جغرافیای سیاسی، منطقه به‌عنوان پیوستگی متقابل تعدادی از کشورها اطلاق می‌شود که از جهت جغرافیایی و فرهنگ متجانس هستند. به‌عبارت‌دیگر، تعدادی از کشورها از طریق تا سیس یک‌نهاد منطقه‌ای و همکاری در حوزه‌های مختلف به ایجاد و گسترش هویت مشترک مبادرت می‌کنند (Omidi, 2009: 20).

منطقه‌گرایی معمولاً به سه صورت تجلی می‌یابد:

الف: سیستم‌های اتحاد نظامی مانند ناتو و ...

ب: اتحادیه‌های اقتصادی مانند اتحادیه اروپا و ...

ج: گروه‌بندی‌های سیاسی از قبیل اتحادیه عرب و ... (Agha bakhshi, 1985: 205).

ساخت منطقه‌ای به‌عنوان حایلی میان‌ساخت ملی و ساخت جهانی نیز عمل می‌کند. ساخت منطقه‌ای به روندهای موجود در سطح مناطق اشاره دارد و به یکی از سه الگوی غلبه، رقابت و یا همکاری توجه می‌کند. ساخت منطقه‌ای می‌تواند به عاملی برای پرهیز از تبعات منفی جهانی شدن برای واحدهای ملی تبدیل گردد و با قرار گرفتن در میان دو سطح ملی و جهانی از یک‌سو از زوال دولت - ملت‌ها جلوگیری کرده و از سوی دیگر باعث نزدیکی واحدهای سیاسی شود (Buzan, 1992: 212-213). اما دانشمند منطقه‌شناسی به نام اندرو ویلیامز تلاش کرده تا به‌جای ارائه یک تعریف معین و یا یک نگرش نظری خاص در این زمینه ۵ مقوله مشخص را در مورد منطقه‌گرایی از هم تفکیک و شاخص‌های یک منطقه

را در قالب آن‌ها مورد مطالعه قرار دهد. از این ۵ مقوله که برخی آن‌ها را به‌عنوان مرحله یا درجات منطقه‌گرایی یاد کرده‌اند اما ویلیامز خود اصطلاح مقوله را در مورد آن‌ها به‌کار برده است عبارت‌اند از:

الف: منطقه‌گرایی به‌عنوان رشد همگرایی اجتماعی و روندهای تعامل غیرمستقیم اقتصادی و اجتماعی؛

ب: آگاهی و هویت منطقه‌ای که ناشی از یک ذهنیت مشترک در مورد تعلق داشتن به یک اجتماع خاص با سنت‌ها و فرهنگ و تاریخ مشخص است؛

ج: همکاری بین دولتی منطقه‌ای که شامل مذاکرات و توافق‌نامه‌ها و قراردادهای مدیریت مسائل منطقه‌ای توسط دولت‌ها و حکومت‌های منطقه است؛

د: همگرایی اقتصادی منطقه‌ای که توسط دولت‌ها گسترش داده می‌شود؛

ه: انسجام منطقه‌ای که فرایند به هم پیوستن ضروری بر اساس ۴ فرایند قبلی است (Hurrell, 1995: 333-338).

همگرایی

همگرایی را می‌توان مجموعه‌ای از فرایندها دانست که به‌واسطه آن کشورها از نظم و هدایت مستقل سیاست‌های خارجی و داخلی در بخش‌های اقتصادی و سیاسی خود صرف‌نظر نمایند و به تصمیمات مشترک و جمعی گردن نهند. در چنین فرآیندی، سیاست‌گذاران و بنگاه‌های ملی، نگاه خود را به مراکز فراملی معطوف می‌دارند. همگرایی اقتصادی مستلزم همگرایی سیاسی و اجتماعی است و بالعکس (امیدی، ۱۳۸۸، ۳۱). «دیوید میترانی»، «ارنست هاس»، «کارل دوویچ» و «جوزف نای» از صاحب‌نظران این رویکرد هستند. «میترانی» همکاری‌های فراملی به‌منظور حل مسائل مشترک را ضروری می‌داند، بدین معنا که همکاری در یک بخش ممکن است، دولت‌ها را وادار تا میزان همکاری‌های خود را در بخش‌های دیگر افزایش دهند. بنابراین وقتی دولت‌ها در یک فرآیند همگرایی درگیر شوند، هزینه عقب‌نشینی از عملکردهای همکاری‌جویانه افزایش خواهد یافت (Abdollah Khani, 2004: 123). دیدگاه «جوزف نای» قوی‌ترین دیدگاه مطرح‌شده در این زمینه است. دیدگاه وی ترکیبی از آراء و دیدگاه‌های میترانی، هاس و دوویچ است. وی معتقد است: «الزاماً پیامدها و تسری‌ها مثبت نیست و ممکن است براساس برخی تجربیات منفی و شکست‌ها تسری به حالت منفی تبدیل شود. همچنین الزاماً افزایش مبادلات منجر به افزایش همگرایی نمی‌شود و ممکن است افزایش مبادلات، بازیگری را که وضع مطلوب‌تری پیدا می‌کند از دادن امتیاز متقابل منصرف نماید و موجب ضربه دیدن همگرایی گردد». وی عامل سیاسی را نیز در ایجاد یا شکل دادن همگرایی بسیار مهم می‌داند و در این میان نقش سازمان‌های غیردولتی، ایدئولوژیک و هویت‌ساز را از مؤلفه‌های مهم همگرایی می‌داند (Abdollah Khani, 2004: 123).

عوامل و زمینه‌های همگرایی انواع گوناگونی دارد که می‌تواند بخشی از آن‌ها را به ترتیب زیر نام برد:

۱- ویژگی‌های مشترک فرهنگی - تاریخی: مانند زبان، تجربه تاریخی، ایدئولوژی، دین و مذهب، نژاد، قومیت، خاندان

و آداب و رسوم مشترک؛

- ۲- وحدت طبیعی و جغرافیایی و برخورداری از واحدهای جغرافیایی متمایز و یکپارچه نظیر شبه‌جزیره، خلیج، فلات قاره، دریا، شبه‌قاره و مانند اتحادیه پانسفیک، نفتا، وحدت آفریقا؛
- ۳- تهدید مشترک: اعم از تهدید امنیتی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و...؛
- ۴- علایق، منافع و نقش مشترک: مانند گروه هشت، بازار مشترک اروپا، اوپک و...؛
- ۵- نیازها و وابستگی‌های متقابل در زمینه‌های مختلف مانند آ.سه. آن، اکو و...؛
- ۶- قدرت مسلط و نیروهای سیاسی و ژئوپلیتیک برتر که نقش تأسیس و رهبری همگرایی را به عهده می‌گیرند، مانند کشورهای استعمارگر، قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای کشورهای مشترک‌المنافع انگلیس، CIS و...؛
- ۷- روابط عاطفی و سیاسی رهبران کشورها: مانند فدراسیون امارات متحده عربی؛
- ۸- وابستگی‌های تمدنی: مانند تمدن اسلامی، اروپایی، اسلاوی و...؛
- زمینه‌ها و عوامل مذکور به صورت انفرادی یا ترکیبی تأثیر تعیین‌کننده‌ای بر شکل‌گیری فرایند همگرایی و پدیدار شدن تشکل‌های بین‌المللی و منطقه‌ای دارند (Hafeznia, 2000: 57 - 58).

سازمان منطقه‌ای

سازمان منطقه‌ای یک سازمان بین‌المللی است، شامل چند کشور مجاور هم که بر اساس حقوق متقابل دو برابری و به‌منظور دستیابی به اهداف مشخص و معین گرد هم آمده‌اند. سازمان‌های مزبور از نظر فلسفه وجودی، ماهیت، اندازه، شکل، قلمرو جغرافیایی فعالیت و نظایر آن انواع متفاوتی دارند که به علت همکاری‌ها، نیازهای متقابل و اهداف مشترک دولت‌ها رو به گسترش و توسعه‌اند و در قلمروهای مختلف محلی، منطقه‌ای و جهانی نیز در اشکال مختلف توسعه می‌یابند. سازمان‌های منطقه‌ای بر پایه شکل‌گیری‌شان به سه دسته کلی؛ سازمان‌های آب‌پایه، سازمان‌های خشکی پایه و سازمان‌های ترکیبی (آب و خشکی) تقسیم می‌شوند (Hafeznia & Kaviani Rad, 2013: 61).

ژئواکونومی

با پایان یافتن جنگ سرد و تغییر جهت مفهوم قدرت در جغرافیای سیاسی از سیاست به اقتصاد واژه «ژئواکونومی» برنهاد شد. از ویژگی‌های عصر ژئواکونومی، اهمیت اقتصاد در عصر ژئواکونومی، اهمیت اقتصاد در عرصه جهانی و تشکیل گروه‌بندی‌های منطقه‌ای بر بنیاد اقتصاد است (Hafeznia & Kaviani Rad, 2012: 253). بر بنیاد این تعریف زمانی یک سازمان یا گروه‌بندی منطقه‌ای می‌تواند پس از تشکیل به حیات خود ادامه دهد که دارای اقتصاد به‌هم‌پیوسته و قدرتمندی باشد. به معنی دیگر سازمان‌های منطقه‌ای می‌توانند با دلایلی از جمله فرهنگی، سیاسی، جغرافیایی، امنیتی، مذهبی و ... تشکیل شوند اما برای ادامه و فعالیت نیاز به چسب اقتصاد دارند. چراکه منافع اقتصادی می‌تواند تأمین‌کننده نظرات بازیگران باشد. بنابراین بررسی نقش اقتصاد در تشکیل سازمان منطقه‌ای نورو از این جهت می‌تواند مهم باشد که نقش

تعیین‌کننده‌ای در پایداری سازمان منطقه‌ای داشته باشد. وگرنه چه بسیار سازمان‌هایی که تشکیل شدند و بعدازآن فروپاشیدند یا در حد نام باقی ماندند.

در همین رابطه ادوارد لوتواک در مقاله‌ای در سال ۱۹۹۰ تحت عنوان «از ژئوپلیتیک به ژئواکونومی؛ منطق مناقشه و قواعد تجارت» گفت: شیوه‌های تجارت جایگزین شیوه‌های نظامی شده است، یعنی سرمایه در اختیار بجای قدرت آتش، نوآوری غیرنظامی بجای پیشرفت‌های نظامی - فنی و نفوذ در بازار بجای پادگان‌ها و پایگاه‌ها. لوتواک معتقد است که روش‌های تجاری همیشه می‌تواند به‌واسطه روش‌های نظامی تحت‌الشعاع قرارگیرند، لیکن باید توجه شود که در عصر ژئواکونومی بحران‌ها و علل مناقشه، ماهیتی اقتصادی پیدا می‌کند و در صورتی که منازعات و اختلافات تجاری منجر به کشمکش‌های سیاسی شود، چنین درگیری‌های را می‌بایست با استفاده از ابزار اقتصادی حل و فصل نمود (Hafeznia, 105: 2000) با توجه به اینکه ژئواکونومی از ابزارهای نظامی بهره نمی‌گیرد از ژئوپلیتیک محدودتر است، اما از حیث دامنه گسترده‌تر از مرکانتیلیسم است. در تعریف ژئواکونومی باید چنین گفت: ژئواکونومی یعنی زمینه‌های اقتصاد پایه، یعنی سرزمین‌هایی که در اقتصاد جهانی نقش دارند. در حقیقت ژئواکونومی از ترکیب سه عنصر جغرافیا، قدرت و اقتصاد شکل گرفته است و به نظر می‌رسد سیاست که عاملی مهم در ژئوپلیتیک بوده جای خود را به اقتصاد داده است (Ezzati & Veisi, 2006: 29). هدف ژئواکونومی دخل و تصرف در استراتژی‌های اقتصادی با بهره‌گیری از بستر ژئوپلیتیک به‌منظور رسیدن به اهداف استراتژیک جهانی در وجوه مختلف است و این واقعیت را نوید می‌دهد که استراتژی‌های نظامی هم باید در جهت اهداف اقتصادی حرکت کنند و در این رابطه مناطق جغرافیایی خاصی در جهان نقش‌های برتری نسبت به دیگر نقاط خواهند داشت (Ezzati, 2008: 113). ژئواکونومی در تعریفی موسع به معنای به‌کارگیری قدرت اقتصادی برای دستیابی به اهداف راهبردی سیاست خارجی است. برخی ژئواکونومی را استفاده از قدرت ژئوپلیتیک یا نظامی برای رسیدن به اهداف اقتصادی می‌دانند (Youngs, 2011: 14). برخی دیگر تعریف موسع دارند و آن را درهم‌تیدگی اقتصاد بین‌الملل، استراتژی و ژئوپلیتیک می‌دانند. (Thirlwell, 2020). ژئواکونومی ادامه منطق ژئوپلیتیک و ترکیبی از آن منطق با ابزارهای اقتصادی در عصر جهانی شدن است (Mokhtari Hashi, 2015: 59).

جغرافیای نوروژ

جغرافیای نوروژ شامل کشورهایی می‌شود که جشن نوروژ را چه به‌صورت جشن آغاز سال نو یا جشن ملی برگزار می‌کنند. بیش از ۴۰ کشور در جهان از جمله ایران، افغانستان، تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان، قزاقستان، قرقیزستان، ترکیه، گرجستان، ارمنستان، جمهوری آذربایجان، سوریه، عراق، مصر، زنگبار، چین، روسیه، هندوستان، پاکستان، بنگلادش، نپال، تبت، بحرین، یمن، عمان و امارات، کویت، سودان، زنگبار، آلبانی، قبرس، کوزوو، اوکراین، مقدونیه، مغولستان، تایلند، ویتنام، ژاپن، کانادا، آمریکا و برخی از کشورهای اروپایی این جشن را گرامی می‌دارند و در بسیاری از این کشورها نوروژ به‌عنوان تعطیل رسمی در تقویم ملی ثبت شده است. بر اساس قطعنامه سازمان ملل نوروژ، روز اعتدال بهاری، به‌عنوان آغاز

سال جشن گرفته می‌شود. این جشن توسط بیش از ۳۰۰ میلیون نفر در سراسر جهان و برای بیش از ۳۰۰۰ سال در بالکان، حوزه دریای سیاه، قفقاز، آسیای مرکزی، خاورمیانه و سایر مناطق برگزار شده می‌شود (Resolution the General (Assembly, 2010).

شکل ۱. نقشه جغرافیای نوروژ

(source: Auhors)

یافته‌ها و تجزیه و تحلیل

سازمان منطقه‌ای نوروژ

سازمان منطقه‌ای پیشنهادی نوروژ که مورد مطالعه این پژوهش است شامل ۱۵ کشور از جمله ایران، افغانستان، هندوستان، قزاقستان، پاکستان، تاجیکستان، قرقیزستان، ترکمنستان، ازبکستان، جمهوری آذربایجان، ارمنستان، گرجستان، ترکیه، عراق و سوریه است که در قاره آسیا قرار دارد و از نظر جغرافیایی منطبق با منطقه شکننده کوهن است و از این جهت ضرورت ایجاد یک سازمان منطقه‌ای را گوشزد می‌کند. پایه انتخاب این کشورها، مشارکت در ثبت نوروژ به عنوان یک جشن جهانی و جشن ملی است که نشان از اهمیت نوروژ برای این کشورها دارد. همچنین کشورهای ارمنستان، گرجستان و سوریه نیز به دلایلی که ذکر می‌شود امکان پیوستن به این اتحادیه را دارا هستند و در راستای منافع طرفین بازی برد-برد می‌توانند به عنوان عضو ناظر یا اصلی بر اساس اساسنامه سازمان منطقه‌ای پذیرفته شوند. ناگفته نماند که

نوروز در این کشورها نیز جشن گرفته می‌شود. سوریه به‌عنوان کشوری که در غرب آسیا به دریای مدیترانه و اروپا دسترسی دارد، می‌تواند به‌عنوان یک عضو بالقوه اتحادیه نوروز نقش بازی کرده و از منافع عضویت بهره‌مند گردد. همچنین گرجستان و ارمنستان نیز چنین وضعیتی دارند. به‌ویژه که ارمنستان در محاصره کشورهای ترکیه و جمهوری آذربایجان قرار دارد و عضویت در این اتحادیه می‌تواند برای این کشورها مفید باشد. گرجستان نیز به‌عنوان کشوری در مرز اوراسیا و قفقاز و همچنین موقعیت ژئوپلیتیک ظرفیت و امکان عضویت در این اتحادیه را دارد. از سوی دیگر این دو کشور به‌عنوان راه ورود به اروپا شناخته می‌شوند و می‌توانند به‌عنوان گذرگاه ترانزیتی اتحادیه محسوب شوند. بنابراین عضویت این کشورها در اتحادیه نوروز بازدی برد-برد برای کشورهای مذکور و اتحادیه نوروز محسوب می‌شود.

مزیت‌های جغرافیایی و پیوستگی سرزمینی

مکان‌ها و فضاها دارای محتوی و موقعیتی هستند که مرکب از عناصر و ساخت‌های طبیعی و انسانی بوده و این عناصر و ساخت‌ها در تعامل نظام‌یافته با یکدیگر ساختار و سیستم جغرافیایی مکان و فضا را شکل می‌دهند. هرکدام از عناصر مزبور به‌طور جداگانه و نیز در یک الگوی تعاملی و جمعی دارای کارکرد بوده و در محیط جغرافیایی و متناسب با نیاز انسان‌ها نقش آفرینی می‌کنند، پتانسیل نقش آفرینی و کارکردی عناصر و ساخت‌های مکانی و فضایی در راستای تأمین نیازهای انسانی، پتانسیل ارزشی مکانی و فضایی را در راستای تأمین خواسته‌ها و نیازهای خود پدید می‌آورد و اقدام و حرکت و رفتارهای رقابتی باهمکاری را در بازیگران سبب می‌شود (Hafeznia, 2000: 188). جشن نوروز در سه قاره آسیا، آفریقا و اروپا گسترش یافته است. باین وجود دارای یک جغرافیای پیوسته است که می‌تواند همگرایی منطقه‌ای را افزایش دهد. در یک تعریف کلاسیک از منطقه آمده است: «منطقه عبارت است از گروهی از کشورها که از نظر اقتصادی، جغرافیایی و اجتماعی مستقل هستند و در پدید آوردن یک فضای جغرافیایی مشخص مشارکت دارند. بعد جغرافیایی در این تعریف مهم است زیرا استقلال را میان کشورهای متجانس و نامتجانس محقق می‌سازد (Salas-Porras, 2007: 1). این اتحادیه در منطقه‌ای با تراکم جمعیت بالا قرار گرفته است. همان‌طور که گفته شد این کشورها دست‌کم ۲ میلیارد نفر جمعیت دارند و پیش‌بینی شده است تا سال ۲۰۵۰ جمعیت این اتحادیه پیشنهادی به ۲ میلیارد و ۵۰۱ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر برسد (www.prb.org). از سوی دیگر جغرافیای نوروز در نقطه‌ای مهم از جهان که نقطه اتصال سه قاره قرار گرفته است و از سه تنگه استراتژیک هرمز، بسفر، داردانال، دو خلیج مهم از جمله خلیج فارس و کوش آداسی و چهار دریاچه آرال، مازندران، ارومیه و وان برخوردار است و با چهار دریا از جمله دریای عمان، مدیترانه، عرب و سیاه همسایه است. همچنین به سه اقیانوس آرام، هند و اطلس دسترسی دارد. چند رودخانه مهم از جمله اورال، سیردریا، آمودریا، گنگ و ... را درون خود جای داده است. این اتحادیه با ۱۴ میلیون و ۶۷۰ کیلومتر مربع پهناوری تقریباً ۱۰ درصد از مساحت جهان را شامل شده و دست‌کم ۲ میلیارد نفر جمعیت دارد که برابر با یک‌سوم جمعیت جهان است.

مزیت‌های فرهنگی

می‌توان منطقه را ترکیبی از نزدیکی جغرافیایی، درجه بالای تعاملات، چارچوب‌های نهادی و هویت‌های مشترک دانست. بر این اساس، هر منطقه ویژگی‌های منحصربه‌فرد دارد. همچنین می‌توان منطقه را بر پایه شرایط پایدار و ثابتی مانند جغرافیا، گروه‌های قومی و فرهنگی و یا عناصر و عواملی متغیر و ناپایداری مانند توسعه اقتصادی، ماهیت، نظام‌های سیاسی، میزان و درجه وابستگی متقابل تعریف کرد (Lake & Morgan, 2002: 45). نیروهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای با به‌کارگیری انواع شیوه‌ها و ابزارها برای آسیب‌پذیری، گسست، تفرقه، تنش و تقابل بین کشورهای منطقه، به‌ویژه با ایران تلاشی طاقت‌فرسا در گذشته و حال داشته‌اند که وقوع ده‌ها جنگ، نزاع و بحران‌سازی‌های متعدد در طول تاریخ تمدن ایران و اسلام، به‌ویژه در چند قرن اخیر از نمونه‌های آن بوده است. با توجه به این واقعیت تهدیدزا برای فرهنگ، صلح، آرامش، امنیت، دوستی، مناسبات و منافع دوجانبه و چندجانبه بین کشورهای منطقه، همت مضاعف برای بازبینی، بازیابی، بازسازی و نوسازی مشترکات، از جمله پیوندهای دینی، فرهنگی، اجتماعی و تمدنی عید نوروز جایگاهی راهبردی و سرنوشت‌ساز دارد. در واقع، رشد علایق و همکاری‌های سازنده بین ملت‌ها و دولت‌های منطقه ایجاب می‌کند، تقویت دیپلماسی فرهنگی و عمومی به‌موازات دیپلماسی رسمی و سیاسی انجام شود (Ahmadi pour, et al., 2011: 86)

مزیت‌های اقتصادی

وجود مسائلی از قبیل فقر، عدم توسعه، جمعیت زیاد، تخریب‌های زیست‌محیطی و تقلیل منابع، از مشخصه‌های کشورهای کمتر توسعه‌یافته است (Braden & Shelley, 2004: 106). وابستگی اقتصادی، دوگانگی اقتصادی، رشد شدید بخش خدمات، پایین بودن درآمد سرانه، توزیع ناعادلانه درآمد و ضعف علمی و فناورانه از مشخصات عمده کشورهای توسعه‌نیافته جهان است (Hemmati, 1987: 30). نیروی انسانی در اغلب این کشورها در بخش کشاورزی و خدمات اشتغال دارد (Fouzi Tuyserkaniy, 1998: 52). شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی، حاکی از وجود اختلاف فاحش میان سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی در کشورهای منطقه جنوب و غرب آسیاست. همچنین تفاوت شدیدی در میزان درآمد سرانه، نرخ سواد، نرخ رشد جمعیت و ... دیده می‌شود. کشورهای صادرکننده نفت از بالاترین درآمد سرانه در بین کشورهای منطقه و حتی در جهان برخوردار هستند، گرچه شاخص بالا بودن درآمد نشان‌دهنده سطح بالایی توسعه اقتصادی نسبت اما نشان‌دهنده اختلاف سطح درآمد بین کشورهای غرب آسیا است

(Haji Mirzaei, 2006, 109, Taken from Mokhtari Hashi & Ghaderi Hajat, 1397: 109) مسئله توسعه‌نیافتگی

به‌سادگی موجب بروز رقابت برای کسب فرصت‌های توسعه‌ای نظیر سرمایه‌گذاری کشورهای فرامنطقه‌ای به دلیل نیاز مبرم می‌شود که می‌تواند تبعاتی را برای کشورهای منطقه در برداشته باشد. نابرابری سطح توسعه نیز مسائلی همچون مشکل توزیع ناعادلانه هزینه‌ها و منافع را در بردارد و کشورهای ضعیف از تخصیص ناکافی این فرصت‌ها بیم دارند و معتقدند که هزینه‌های پرداختی بیش از منافع آن‌هاست (Hafeznia et al., 2012: 29).

حضور قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای

منطقه آسیای مرکزی به دلیل موقعیت ژئواستراتژیک و دارا بودن ذخایر انرژی برای قدرت‌های بین‌المللی از جمله ایالات متحده آمریکا، قدرت‌های اروپایی، روسیه و چین از اهمیت خاصی برخوردار است و در دو دهه گذشته پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی با رقابت این قدرت‌ها مواجه بوده است. در واقع ضعف‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشورهای حوزه آسیای مرکزی که ناشی از فروپاشی و خلأ قدرت شوروی است، بستر مناسبی را برای پذیرش رخنه خارجی و حضور بیگانگان فراهم آورده است (Janparvar & Salehabadi, 1970: 134). روسیه این منطقه را جزء حوزه سستی خود می‌داند و با تجدیدنظر در استراتژی امنیت ملی در سال ۱۹۹۲، دوباره وجهه پیشین خود را بازیافته است. آسیای مرکزی و قفقاز در استراتژی جهانی آمریکا نیز جایگاه ویژه‌ای دارد. این ابرقدرت در سال ۱۹۹۸ در استراتژی نوین درباره آسیای مرکزی را مطرح ساخته است که در آن حمایت کامل آمریکا از کشورهای منطقه برای کسب استقلال واقعی از روسیه، استفاده از منابع نفت و گاز آنجا جلوگیری از حضور و نفوذ روسیه و ایران در آنجا و قرار دادن منطقه در حوزه منافع راهبردی آمریکا بیان گردیده است (Abdi, et al., 2017:75).

اختلافات مرزی و سرزمینی

مرز ابزار پایه‌ای برای یک دولت محسوب می‌شود، زیرا هیچ دولتی بدون داشتن سرزمینی با مرزهای مشخص و معین نمی‌تواند پیشرفتی در امور خود داشته باشد. مفهوم مرزها برای اثبات حاکمیت یک حکومت و روابط آن با دولت‌های دیگر ضروری است (Shotar, 2007: 19). نظام‌های قدرت رقیب یا یک نظام تک‌قطبی و حاکم بودن فضای امنیتی - نظامی در جهان از جمله عواملی است که می‌تواند در تشدید یا تخفیف اختلافات مرزی مؤثر باشد (Zarghani, 2016:130). مرزهای بین‌المللی، به‌عنوان نقطه تماس میان کشورها در شکل‌دهی مناسبات سیاسی و اقتصادی آن‌ها نقش برجسته‌ای بر عهده دارد (Ezzati, 2008:95). منظور از اختلاف مرزی، اختلاف دو کشور هم‌جوار بر سر مرز مشترک از جنبه‌های مختلف مکانی، سرزمینی، عملکردی و ... در سطوح مختلف خرد تا کلان است. مراحل تحدید حدود و علامت‌گذاری که معمولاً همراه با قراردادهای مرزی صورت می‌گیرد، هیچ دولتی را از اختلاف مرزی مصون نمی‌دارد (Zarghani, 2016:118). انواع اختلافات مرزی را در غرب آسیا به‌ویژه در خاورمیانه می‌توان یافت که بیانگر دخالت قدرت‌های استعماری در این سرزمین‌ها است. تعارضات سرزمینی بین هند و پاکستان و همچنین وجود مناقشات در قفقاز و آسیای مرکزی (Camp & Harkawy, 2007: 164) از این دست هستند.

همچنین در آسیای مرکزی پس از فروپاشی شوروی اختلافات مرزی سر برآورد. تقریباً تمام جمهوری آسیای مرکزی درگیر اختلافات مرزی میراث شوروی هستند. تاجیکستان و قرقیزستان و ازبکستان بر سر مزارع و معادنی که به‌صورت بلندمدت واگذار شده‌اند، تاجیکستان و قرقیزستان بر سر ۴۷۷ کیلومتر مرز علامت‌گذاری نشده از میزان ۹۱۱ کیلومتر مرز مشترک، ازبکستان و تاجیکستان و قرقیزستان بر سر دره فرغانه و اقلیت‌های مستقر در آنجا، ازبکستان و تاجیکستان بر سر

واگذاری تمام یا بخشی از سمرقند، بخارا و سرخان دریا به ازبکستان، قرقیزستان، قزاقستان و ازبکستان بر سر سرچشمه رود سیردریا اختلافات مرزی جدی دارند (janparvar & salehabadi, 1970: 139-141). ارمنستان، جمهوری آذربایجان و ترکیه نیز درگیری مرزی جدی دارند که قابل چشم‌پوشی نیست.

وجود اختلافات مرزی یکی از مهم‌ترین موانع پیش روی تشکیل اتحادیه است. اما می‌تواند عاملی برای تشکیل این اتحادیه نیز باشد. درگیرهای مرزی سرعت توسعه کشورها را می‌گیرد و هزینه‌های اضافی به طرفین درگیر وارد می‌کند. از این رو کشورها می‌توانند در سایه توافقات امنیتی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ... و در قالب یک اتحادیه مشترک اختلافات مرزی خود را با داورهای کشورهای هم‌سود برطرف کرده و به توافقات اساسی برسند.

رقابت‌های درون منطقه‌ای و وجود قدرت‌های هم‌وزن

عاملی دیگر که به صورت بارزی بر روند همگرایی منطقه‌ای و توسعه مناسبات کشورهای منطقه در روابط دوجانبه و نیز در چارچوب سازمان‌های منطقه‌ای تأثیر منفی گذاشته رقابت‌ها و اختلافات کشورهای منطقه با یکدیگر است. رقابت میان قزاقستان و ازبکستان بر سر رهبری در منطقه یا اختلاف تاجیکستان با ازبکستان بر سر مالکیت بخارای تاریخی و منابع آبی، عدم تعیین رژیم حقوقی دریای خزر به عنوان منبع بالقوه تنش، اختلافات آذربایجان و ارمنستان بر سر قره‌باغ (Alaviyan & Koozegar Kalji, 2009: 74)، رقابت ترکیه و ایران بر سر رهبری منطقه، رقابت ترکیه و سوریه و عراق بر سر منابع آبی و اختلافات سرزمینی، رقابت هند و پاکستان بر سر مسائل مرزی و سرزمینی، رقابت افغانستان و عراق بر سر مسائل سرزمینی و آبی و در نهایت رقابت دوجانبه و چندجانبه کشورها بر سر مسائلی مانند اختلافات سرزمینی، ایدئولوژیکی، زبانی، هیدروپلیتیکی، اقتصادی و ... دورنمای همکاری و گسترش همگرایی در منطقه را به صورت جدی تحت تأثیر قرار می‌دهد. رقابت‌ها و اختلافات منطق‌های تضاد منافع کشورهای منطقه را در پی خواهد داشت که تأثیر بسزایی در عدم شکل‌گیری سازمان منطقه‌ای مؤثر و کارآمد می‌گذارد (Ahmadipour et al., 2012: 89).

تحلیل SWOT

تکنیک یا ماتریس سوات (SWOT) ابزاری برای شناخت تهدیدها و فرصت‌های موجود در محیط خارجی یک سیستم و بازشناسی ضعف‌ها و قوت‌های داخلی آن به منظور سنجش وضعیت و تدوین راهبرد برای هدایت و کنترل سیستم مزبور است (Golkar, 2016:2). بر اساس این تعریف تحلیل سوات از این رو برای پژوهش حاضر انتخاب شده است که می‌تواند بدور از نگاه شخصی پژوهشگران امکان تشکیل اتحادیه یا سازمان منطقه‌ای نوروز را بررسی کند. در این تحلیل نقاط ضعف و قوت بررسی و بر اساس آن تهدیدها و فرصت‌های تشکیل اتحادیه استخراج شده است تا بر اساس آن امکان و شانس تشکیل و ادامه حیات این اتحادیه سنجیده شود.

در این بخش قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها در ابعاد مختلف زبانی، فرهنگی، ریشه‌های تاریخی، سیاسی، امنیتی، برخورداری از منابع طبیعی و فرصت‌های بازرگانی و توریستی بر اساس شناخت پژوهشگر از ویژگی‌های منطقه و کشورها و نیز مفاهیم روابط منطقه‌ای و ژئوپلیتیک منطقه در قالب جدول زیر آورده شده است.

جدول ۱. جدول SWOT

نقاط قوت	نقاط ضعف
در سطح اتحادیه پیشنهادی منطقه‌ای نوروژ	در سطح اتحادیه پیشنهادی منطقه‌ای نوروژ
<p>۱. وجود مؤلفه‌های مشترک تاریخی، فرهنگ در هم تنیده، ادبیات و ریشه‌های مشترک زبانی</p> <p>۲. تراکم جمعیتی بالا از منظر نیروی محرک اقتصادی، امنیتی و بازار مصرف</p> <p>۳. امکان ایجاد دسترسی کشورهای خشکی بست (محصور) به آب‌های آزاد توسط دیگر اعضای اتحادیه</p> <p>۴. وجود ذخایر عظیم انرژی نفت و گاز در منطقه</p> <p>۵. وجود فرهنگ جشن نوروژ در میان کشورهای هدف</p>	<p>۱. تفاوت و حتی تضاد ایدئولوژی سیاسی کشورهای منطقه</p> <p>۲. رقابت‌های درون منطقه‌ای بر سر رهبری منطقه</p> <p>۳. تنش‌های هیدروپلیتیکی و رقابت بر سر تصاحب آب‌های مرزی بدون توجه به پایداری زیست‌محیطی و دورنمای همکاری کشورها</p> <p>۴. وجود ایدئولوژی‌های قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه در منطقه و حمایت برخی از کشورها از این ایدئولوژی علیه دیگر همسایگان</p> <p>۵. وجود اختلافات سرزمینی و مرزی</p>
فرصت‌ها	تهدیدها
در سطح اتحادیه پیشنهادی منطقه‌ای نوروژ	در سطح اتحادیه پیشنهادی منطقه‌ای نوروژ
<p>۱. افزایش رشد صنعت گردشگری با تکیه بر پیشینه تاریخی و ظرفیت میراث طبیعی و گردشگری کشورهای عضو</p> <p>۲. تشکیل ترتیبات و نظم امنیت منطقه‌ای برای کاهش مسائل امنیتی و افزایش ثبات کشورها</p> <p>۳. تشکیل بازار مشترک منطقه‌ای برای تولید و فروش کالاها و شکل‌گیری صنایع با توان رقابت جهانی</p> <p>۴. اتصال کشورهای منطقه به بازار تجارت جهانی و کسب سود مناسب همکاری در این حوزه با فراهم آوردن زمینه رشد مناسب برای کشورهای عضو</p> <p>۵. شکل‌گیری امنیت دسته‌جمعی و کاهش تهدیدهای بیرونی برای کشورهای عضو</p>	<p>۱. افزایش مهاجرت درون منطقه‌ای از کشورهای ضعیف‌تر به کشورهای توسعه‌یافته‌تر (در صورت حذف ویزا)</p> <p>۲. تلاش قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی برای افزایش تنش‌ها برای جلوگیری از شکل‌گیری اتحادیه منطقه‌ای سازنده</p> <p>۳. افزایش رقابت قدرت‌های منطقه‌ای برای تسلط بر دیگر اعضا</p> <p>۴. رقابت‌های مذهبی و زبانی کشورهای عضو و بروز اختلافات دینی و قومی در میان کشورهای عضو</p> <p>۵. افزایش رقابت کشورهای منطقه بر سر کنترل مسیر انتقال انرژی و راه‌های ترانزیت</p>

ماتریس ارزیابی مؤلفه‌های فرصت و تهدید

مرحله‌ی اول

بر اساس جدول شماره (۱) فرصت‌ها و تهدیدها که قبلاً توسط پژوهشگران مقاله پیش رو شناسایی و فهرست‌بندی شده‌اند، پس از تهیه‌ی پرسشنامه به هر عامل بر اساس نظر خبرگان امر و متخصصان این حوزه از بین ۱ تا ۵ (عدد ۱ برای کم‌ترین تأثیر و عدد ۵ برای بیشترین تأثیر) امتیازدهی شده و سپس با تقسیم ضریب هر عامل بر مجموع امتیاز عوامل، نرمال‌سازی شده است. پس از محاسبه‌ی میانگین تأثیر‌گذاری تمامی فرصت‌ها و تهدیدها، جدول زیر تشکیل شده و با نرمال‌سازی، وزن هر یک از عوامل فرصت و تهدید به‌دست‌آمده است.

جدول ۲. امتیازهای نرمال‌ساز شده‌ی فرصت‌ها و تهدیدها

ردیف	فرصت‌ها	میانگین ضریب اهمیت	ضریب نرمال شده فرصت‌ها
۱	O1	5	16%
۲	O2	3.05	10%
۳	O3	2.6	8%
۴	O4	2.3	7%
۵	O5	1.85	6%
ردیف	تهدیدها	میانگین ضریب اهمیت	ضریب نرمال شده تهدیدها
۱	T1	5.95	19%
۲	T2	2.55	8%
۳	T3	2.7	9%
۴	T4	2.7	9%
۵	T5	2	6%

مرحله‌ی دوم

پس از جمع‌آوری داده‌ها، میانگین نمره‌ی هر مؤلفه حساب‌شده و در جدول‌های زیر آورده شده است.

جدول ۳. میانگین نمره مؤلفه فرصت‌ها

ردیف	فرصت‌ها Opportunities	میانگین
O1	افزایش رشد صنعت گردشگری با تکیه بر پیشینه تاریخی و ظرفیت میراث طبیعی و گردشگری کشورهای عضو	۵.۴۵
O2	تشکیل ترتیبات و نظم امنیت منطقه‌ای برای کاهش مسائل امنیتی و افزایش ثبات کشورها	۲.۸۵
O3	تشکیل بازار مشترک منطقه‌ای برای تولید و فروش کالاها و شکل‌گیری صنایع با توان رقابت جهانی	۲.۳۵
O4	اتصال کشورهای منطقه به بازار تجارت جهانی و کسب سود مناسب همکاری در این حوزه با فراهم آوردن زمینه رشد مناسب برای کشورهای عضو	۲.۱

ردیف	فرصت‌ها Opportunities	میانگین
O5	شکل‌گیری امنیت دسته‌جمعی و کاهش تهدیدهای بیرونی برای کشورهای عضو	۲.۰۵

جدول ۴. میانگین نمره مؤلفه تهدیدها

ردیف	تهدیدها Threats	میانگین
T1	افزایش مهاجرت درون منطقه‌ای از کشورهای ضعیف‌تر به کشورهای توسعه‌یافته‌تر (در صورت حذف ویزا)	5.9
T2	تلاش قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی برای افزایش تنش‌ها برای جلوگیری از شکل‌گیری اتحادیه منطقه‌ای سازنده	2.45
T3	افزایش رقابت قدرت‌های منطقه‌ای برای تسلط بر دیگر اعضا	2.65
T4	رقابت‌های مذهبی و زبانی کشورهای عضو و بروز اختلافات دینی و قومی در میان کشورهای عضو	2.75
T5	افزایش رقابت کشورهای منطقه بر سر کنترل مسیر انتقال انرژی و راه‌های ترانزیت	2.3

مرحله سوم

در این مرحله امتیاز هر عامل در ضریب اهمیت آن (ضریب اهمیت درج‌شده در جدول ۱) ضرب شده است. با این کار یک نمره‌ی موزون به‌دست‌آمده و پس‌از آن تمامی نمره‌های موزون عوامل هر گروه باهم جمع و در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۵. جدول امتیازات وزندار فرصت‌ها و تهدیدها

ردیف	فرصت‌ها	نمره * ضریب اهمیت	نمره موزون
۱	O1	۵.۴۵*۱۶٪	۴۳٪
۲	O2	۲.۸۵*۱۰٪	۲۸٪
۳	O3	۲.۳۵*۸٪	۱۹٪
۴	O4	۲.۱*۷٪	۱۵٪
۵	O5	۲.۰۵*۶٪	۱۲٪
ردیف	تهدیدها	نمره * ضریب اهمیت	نمره موزون
۱	T1	5.9*19%	56%
۲	T2	2.45*8%	20%
۳	T3	2.65*9%	24%
۴	T4	2.75*9%	25%
۵	T5	2.3*6%	14%
جمع نمرات موزون			۲۵۶ ÷ ۱۰۰=۲.۵۶

برای بررسی تأثیرگذاری هر یک از گویه‌های به‌کاررفته در مؤلفه‌های فرصت و تهدید امتیازی بین ۱ تا ۵ جهت وزن دهی به آن‌ها در نظر گرفته شده است. جمع امتیازات وزن‌دار باید عددی بین ۱ تا ۵ باشد. به این ترتیب که حداقل عدد ۱ و حداکثر عدد ۵ را نشان دهد و میانگین آن با ۲.۵ برابر است. از این رو اگر نمره نهایی سازمان کمتر از ۲.۵ باشد سازمان به‌طور کل با مشکل روبه‌روست و اگر این عدد بیشتر از ۲.۵ باشد سازمان دارای قوت است. از آنجایی که رقم نهایی به‌دست‌آمده در جدول شماره (۵) عدد ۲.۵۶ است می‌توانیم نتیجه‌گیری کنیم که ایده تشکیل اتحادیه نوروز دارای قوت است و این به معنای تأیید فرضیه پژوهش است.

جمع نمرات موزون بیانگر این است که وضعیت موجود در شرایط متوسط رو به خوب قرار دارد و احتمال تشکیل اتحادیه نوروز مثبت است اما می‌شود با اتخاذ راهبردها و سیاست‌های مناسب توسط دستگاه‌های دیپلماسی کشورهای هدف از فرصت‌های موجود بیشترین بهره را برد و تهدیدها را به فرصت تبدیل کرد.

ماتریس ارزیابی مؤلفه‌های قوت و ضعف

بر اساس جدول شماره (۱) مؤلفه‌های قوت و ضعف که قبلاً توسط پژوهشگران این مقاله شناسایی و فهرست بندی شده است و برای بررسی و محاسبه‌ی داده‌های جمع‌آوری شده از نقاط قوت و ضعف اتحادیه‌ی پیشنهادی و نیز ارزش‌گذاری‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه، مشابه مراحل قبل را برای نقاط قوت و ضعف طی کرده است که تنها به آوردن جداول نتایج بسنده می‌کنیم.

مرحله اول

جدول ۶. امتیازهای نرمال‌ساز شده‌ی نقاط قوت و ضعف

ضریب نرمال شده قوت‌ها	میانگین ضریب اهمیت	قوت‌ها	ردیف
17%	۵.۳	S1	۱
8%	2.7	S2	۲
9%	2.85	S3	۳
6%	1.95	S4	۴
8%	2.6	S5	۵
ضریب نرمال شده ضعف‌ها		ضعف‌ها	ردیف
15%	4.65	W1	۱
9%	2.7	W2	۲
7%	2.3	W3	۳
8%	2.55	W4	۴
13%	4.15	W5	۵

مرحله‌ی دوم

جدول ۷. میانگین نرمال‌سازی شده قوت‌ها

ردیف	قوت‌ها Strength	میانگین
S1	وجود مؤلفه‌های مشترک تاریخی، فرهنگ در هم تنیده، ادبیات و ریشه‌های مشترک زبانی	5.15
S2	تراکم جمعیتی بالا از منظر نیروی محرک اقتصادی، امنیتی و بازار مصرف	2.75
S3	امکان ایجاد دسترسی کشورهای خشکی بست (محصور) به آب‌های آزاد توسط دیگر اعضای اتحادیه	2.7
S4	وجود ذخایر عظیم انرژی نفت و گاز در منطقه	2.25
S5	وجود فرهنگ جشن نوروز در میان کشورهای هدف	2.7

جدول ۸. میانگین نرمال‌سازی شده ضعف‌ها

ردیف	ضعف‌ها Weakness	میانگین
W1	تفاوت و حتی تضاد ایدئولوژی سیاسی کشورهای منطقه	4.8
W2	رقابت‌های درون منطقه‌ای بر سر رهبری منطقه	2.8
W3	تنش‌های هیدروپلتیکی و رقابت بر سر تصاحب آب‌های مرزی بدون توجه به پایداری زیست‌محیطی و دورنمای همکاری کشورها	2.4
W4	وجود ایدئولوژی‌های قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه در منطقه و حمایت برخی از کشورها از این ایدئولوژی علیه دیگر همسایگان	2.2
W5	وجود اختلافات سرزمینی و مرزی	4

مرحله‌ی سوم

جدول ۹. جدول امتیازات وزن‌دار قوت و ضعف

ردیف	قوت‌ها	نمره * ضریب اهمیت	نمره موزون
۱	S1	۱۵.۵*17	44%
۲	S2	2.75*8%	22%
۳	S3	2.7*9%	24%
۴	S4	2.25*6%	13%
۵	S5	2.7*8%	22%
ردیف	ضعف‌ها	نمره * ضریب اهمیت	نمره موزون
۱	W1	4.8*15%	36%
۲	W2	2.8*9%	28%
۳	W3	2.4*7%	17%
۴	W4	2.2*8%	18%
۵	W5	4*13%	25%
جمع نمرات موزون			249 ÷ 2.49 = ۱۰۰ =

مجموع نمرات موزون بیانگر این است که عوامل مؤثر بر تشکیل و یا عدم تشکیل اتحادیه پیشنهادی نوروز نه داری قوت زیاد و نه دارای ضعف مفرط است و در وضعیت میانه قرار دارد که خود بیانگر این نکته است که امکان برنامه‌ریزی و تغییر مناسب سیاست‌های برخوردی با نقاط ضعف و نقاط قوت بالاست و می‌توان از این فرصت برای تقویت هرچه بیشتر مؤلفه‌های مؤثر بهره برد و نیز با درایت و برنامه‌ریزی درست واقع‌گرایانه نقاط ضعف را پوشش داد و تأثیرات آن‌ها را کم و در نهایت نقاط ضعف را به نقاط قوت تبدیل کرد.

ارائه‌ی راهبردهای کلان پیشنهادی برای تشکیل اتحادیه‌ی نوروز

در نهایت با شناخت مؤلفه‌های (نقاط فرصت و تهدید) و مؤلفه‌های (نقاط قوت و ضعف) در ذیل راهبرد پیشنهادی بر اساس مدل SWOT در چهار زمینه‌ی (WT, WO, ST, SO) ارائه می‌گردد. همواره ۴ دسته استراتژی در این مدل مطرح می‌شود که این استراتژی‌ها حاصل مقایسه‌ی دوبه‌دو ستون‌های این جدول با یکدیگر است و در نهایت فرم کلی جدول زیر از این مقایسه به دست خواهد آمد.

جدول ۱۰. راهبردهای WT, WO, ST, SO

ضعف‌ها W	قوت‌ها S	
ناحیه ۳ از مزیت‌هایی که در فرصت نهفته است برای جبران نقاط ضعف استفاده می‌کنیم WO	ناحیه ۱ استفاده از فرصت‌ها با استفاده از نقاط قوت SO	فرصت‌ها O
ناحیه ۴ به حداقل رساندن زیان‌های ناشی از تهدیدها و نقاط ضعف WT	ناحیه ۲ استفاده از نقاط قوت برای جلوگیری از تهدیدها ST	تهدیدها T

راهبردهای ST

۱. ایجاد کانون‌های فکری و فرهنگی در کشورهای عضو به جهت آشنایی بیشتر با فرهنگ، پیشینه‌ی تاریخی، اصطلاحات زبانی، معماری و نمادهای مذهبی در کشورهای مبدأ و مقصد خود می‌تواند از رقابت‌های مذهبی و تهاجم زبانی به‌منظور از بین بردن زبان بومی آن کشور کاسته و از سویی عامل تحکیم و دوام اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز باشد.

۲. تقویت زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی، ایجاد فرصت‌های شغلی، مراکز به‌روز پژوهشی و دانشگاهی، جاذبه‌های مختلف فرهنگی و تفریحی در داخل کشورهای عضو با ایجاد فرصت‌های جدید و پرکشش می‌تواند آهنگ مهاجرت نیروهای انسانی محرک از کشورهای ضعیف‌تر به کشورهای پیشرفته‌تر را کند و یا برعکس کند.

۳. عقد قراردادهای بین‌المللی بین کشورهای دارای موقعیت مناسب ترانزیتی با کشورهای خشکی بست و نیز ایجاد امکانات حمل‌ونقل دریایی زمینی و هوایی و اعطای مجوزهای عبور و مرور ترانزیتی به سبب افزایش و تسهیل تجارت در زمینه کالا و انتقال انرژی می‌تواند از عوامل استحکام‌بخش و دوام اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز باشد.
۴. عقد قراردادهای دوستانه به‌منظور کاهش تنش‌های ناشی از رقابت‌طلبی و انحصارطلبی‌های کشورهای منطقه‌ی هدف در زمینه انرژی و نیز انعقاد قراردادهای فروش و همکاری‌های تجاری در زمینه انتقال انرژی با دیگر کشورهای منطقه می‌تواند از دلایل تشکیل اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز و زمینه‌ی جدید برای همکاری و همبستگی بیشتر کشورهای عضو باشد.
۵. با تکیه بر فرهنگ فراگیر نوروز و اشاعه و ترویج هرچه بیشتر این فرهنگ و زمینه‌سازی برای جشنواره‌ها و امکانات گردشگری در ایام نوروز در کشورهای عضو می‌توان به مقابله با تنش‌ها و تهاجم‌های درون و برون منطقه‌ای پرداخت که با تشکیل اتحادیه‌ی قوی بر پای فرهنگ و دوستی متقابل قابل تحقق است.

راهبردهای OW

۱. با افزایش رشد صنعت گردشگری و شکل‌گیری روابط دوستانه بین مردم و کشورهای عضو با تکیه بر پیشینه‌ی مشترک تاریخی و استفاده‌ی بهینه از ظرفیت‌های طبیعی و سایت‌های گردشگری منطقه، می‌توان باعث آشتی فرهنگی و قومی مردمان کشورهای عضو شده و به مقابله با ایده‌های تحریک‌آمیز و تحرکات قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه پرداخت و دخالت دیگر کشورهای خارجی و قدرت‌های جهانی را کم کرد.
۲. با تشکیل ترتیبات و نظم امنیتی و پیگیری دستگاه‌های دیپلماسی می‌توان از تنش‌های هیدروپلیتیکی و زیست‌محیطی کاسته که درو نمای آن دوستی و همکاری بیشتر کشورهای عضو و افزایش ثبات درون کشورها و درون منطقه‌ای است.
۳. ایجاد و حمایت از مناطق آزاد مرزی و بازارهای مرزی می‌تواند انگیزه‌ای برای افزایش تجارت بین کشورها و به طبع آن بالا رفتن کیفیت کالاها و قابل‌رقابت شدن کالاها با مشابه خارجی آن شده از سویی دیگر این امر می‌تواند از حجم رقابت‌های منفی اقتصادی و مالی درون منطقه‌ای کاسته و شروعی برای یک ثبات پایدار بین کشورهای عضو اتحادیه‌ی پیشنهادی باشد.
۴. با عقد قراردادهای تجاری بیشتر و مؤثرتر بین کشورهای عضو می‌توان زمینه‌ی اتصال کشورهای عضو را به بازارهای جهانی فراهم آورده که همین امر می‌تواند به کم شدن تضاد و مشکلات و سوتفاهم‌های سیاسی کشورهای عضو اتحادیه با یکدیگر کمک کند

۵. با شکل‌گیری امنیت دستی جمعی ناشی از همکاری، حمایت و روابط دوستانه کشورهای عضو اتحادیه، زمینه‌های مناسب برای حل مشکلات مرزی و سرزمینی فراهم می‌گردد که خود می‌تواند از عوامل تحکیم‌بخش بقای اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز باشد.

راهبرهای SO

۱. وجود مؤلفه‌های مشترک تاریخی فرهنگی در هم تنیده، ادبیات و ریشه‌های مشترک زبانی زمینه را برای رشد بیشتر صنعت گردشگری با تأکید بر این پیشینه‌ها برای کشورهای عضو اتحادیه فراهم می‌کند که خود عامل تشکیل استحکام و پایداری اتحادیه بشمار می‌رود.

۲. با فراهم کردن زیرساخت‌های ارتباطی و عقد قراردادهای همکاری بین کشورهای عضو با کشورهای خشکی بست جهت دسترسی به آب‌های آزاد و گذرگاه‌های تجارت بین‌المللی می‌تواند باعث رونق اقتصادی درون منطقه‌ای شود که همین امر زمینه‌ی همکاری‌های مستمر و بیشتر و درنهایت تداوم حیات اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز را فراهم می‌آورد.

۳. وجود ذخایر عظیم انرژی در منطقه یک سرمایه‌ی ارزآور است که درآمدهای حاصل از آن می‌تواند باعث رونق اقتصادی به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم در تمامی کشورهای عضو شده و نیز پشتوانه‌ی مالی حاصل از آن می‌تواند بودجه‌ها و امکانات کافی و لازم را برای ایجاد ثبات و امنیت در سطح اتحادیه‌ی پیشنهادی فراهم آورد.

۴. تراکم جمعیتی بالا از منظر نیروهای محرک اقتصادی و بازار مصرف زمینه‌ی خوبی برای افزایش تولید و بهره‌وری ایجاد کرده و با ایجاد بازارهای هدفمند در داخل اتحادیه‌ی پیشنهادی به ثبات و رونق این اتحادیه کمک خواهد کرد و از سویی دیگر می‌تواند باعث رشد اقتصادی، ارزآوری و پیشرفت صنایع شده که درنهایت موجب بهبود کیفیت کالای تولیدی در این اتحادیه شده و قابلیت رقابت و عرضه در بازارهای جهانی برای آن فراهم خواهد شد.

۵. اشاعه‌ی هرچه بیشتر فرهنگ نوروز و تقویت سنت‌های آن در میان آحاد مردم کشورهای منطقه‌ی هدف عاملی است که می‌تواند باعث شکل‌گیری دوستی و احساس نزدیکی بیشتر بین مردمان این کشورها شده و به سبب آن یک احساس امنیت دسته‌جمعی را فراهم آورد که خود می‌تواند عامل بازدارنده‌ی مؤثری در مقابل تهدیدهای بیرونی باشد و باعث استحکام و دوام هرچه بیشتر این اتحادیه‌ی پیشنهادی گردد.

راهبردهای WT

۱. نشست‌ها همکاری‌ها و همفکری‌های درون منطقه‌ای برای شناسایی، بررسی و شبهه‌زدایی مشکلات و یافتن سرمنشأ آن‌ها بین اعضا به جهت جلوگیری از درگیری‌ها و تنش‌های هیدروپلیتیکی و زیست‌محیطی و به طبع آن جلوگیری از سوءاستفاده‌ی بعضی از اعضای دارای قدرت و نفوذ بیشتر برای تسلط بیشتر بر اعضای ضعیف‌تر می‌تواند به عامل مهم در جهت شکل‌گیری این اتحادیه پیشنهادی باشد.

۲. ایجاد زمینه‌های فکری و استراتژی‌های مناسب توسط دستگاه‌های دیپلماسی کشورها به منظور کاهش تضادهای ایدئولوژی و بهبود روابط حسنه کشورها هدف با یکدیگر و زمینه‌سازی برای تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروژ می‌تواند باعث کم‌رنگ شدن تنش‌های منطقه‌ای و کم کردن تأثیرات دخالت‌های قدرت‌های خارج از اتحادیه گردد.

۳. تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروژ می‌تواند کمک شایانی برای مقابله با ایده‌ها نگرش‌ها و رویکردهای افراطی مذهبی موجود در منطقه باشد که به طبع آن نفی و تقبیح ایدئولوژی‌های قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه و خشی کردن تلاش‌ها و حمایت‌های دیگر کشورها برای ایجاد تنش و ناامنی در منطقه و کشورهای هدف را کم‌رنگ خواهد کرد.

۴. فراهم آمدن ضرورت پیگیری دستگاه‌های دیپلماسی دولت‌ها برای کاهش اختلافات سرزمینی و مرزی کشورها و درنهایت ایجاد مناطق امن مرزی دارای امکانات رفاهی آسایشی و زیرساخت‌های مناسب به جهت کاهش یا جلوگیری از مهاجرت یا سرریز جمعیت درون منطقه‌ای از کشورهای ضعیف‌تر به کشورهای توسعه‌یافته‌تر یکی از دلایل مهمی است که تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروژ را توجیه می‌کند.

۵. مقابله و یافتن راه‌حل برای مواجهه با حرکات غیردوستانه و تحرکات و دخالت‌های بین‌المللی برسر مسیرهای ترانزیتی و انتقال انرژی توسط دستگاه‌های دیپلماسی دولت‌های هدف و به طبع آن کاهش رقابت و درگیری درون منطقه‌ای بر سر رهبری و برتری بر دیگر کشورها از دلایل توجیهی ضرورت تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروژ است.

بخش پنجم

در این بخش راهبردهای پیشنهادی پژوهشگر بر اساس میانگین اثربخشی و میزان جذابیت هر راهبرد در هر یک از عوامل قوت، ضعف، فرصت و تهدید رتبه‌بندی شده و به ترتیب اولویت امتیازهایی که توسط کارشناسان داده‌شده در جدول ذیل آمده است. میانگین اثربخشی و میزان جذابیت راهبردهای پیشنهادی با دادن امتیاز از بین ارقام ۱ تا ۴ برای هر کدام از عوامل مورد بررسی محاسبه و از حاصل جمع آن‌ها رتبه‌ی هر راهبرد استخراج گردیده است. این رتبه‌بندی به ترتیب نزولی از بیشترین امتیاز تا کمترین امتیاز طبقه‌بندی شده است.

جدول ۱۱. راهبردهای پیشنهادی SWOT

اولویت	راهبردها	امتیاز
۱	با تشکیل ترتیبات و نظم امنیتی و پیگیری دستگاه‌های دیپلماسی می‌توان از تنش‌های هیدروپلتیکی و زیست‌محیطی کاسته که درو نمای آن دوستی و همکاری بیشتر کشورهای عضو و افزایش ثبات درون کشورها و درون منطقه‌ای است.	۱۶
۲	با شکل‌گیری امنیت دستی جمعی ناشی از همکاری، حمایت و روابط دوستانه کشورهای عضو اتحادیه، زمینه‌ای مناسب برای حل مشکلات مرزی و سرزمینی فراهم می‌گردد که خود می‌تواند از عوامل تحکیم‌بخش بقای اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروژ باشد.	۱۶
۳	تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروژ می‌تواند کمک شایانی برای مقابله با ایده‌ها نگرش‌ها و رویکردهای افراطی مذهبی موجود در منطقه باشد که به طبع آن نفی و تقبیح ایدئولوژی‌های قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه و خشی کردن تلاش‌ها و حمایت‌های دیگر کشورها برای ایجاد تنش	۱۵

اولویت	راهبردها	امتیاز
	و نام‌نی در منطقه و کشورهای هدف را کم‌رنج خواهد کرد.	
۴	تراکم جمعیتی بالا از منظر نیروهای محرک اقتصادی، ژئوگنومیک و بازار مصرف زمینی خوبی برای افزایش تولید و بهره‌وری ایجاد کرده و با ایجاد بازارهای هدفمند در داخل اتحادیه‌ی پیشنهادی به ثبات و رونق این اتحادیه کمک خواهد کرد و از سویی دیگر می‌تواند باعث رشد اقتصادی، ارزآوری و پیشرفت صنایع شده که در نهایت موجب بهبود کیفیت کالای تولیدی در این اتحادیه شده و قابلیت رقابت و عرضه در بازارهای جهانی برای آن فراهم خواهد شد.	۱۵
۵	گسترش هرچه بیشتر فرهنگ نوروز و تقویت سنت‌های آن در میان مردم کشورهای منطقه‌ی هدف عاملی است که می‌تواند باعث شکل‌گیری دوستی و احساس نزدیکی بیشتر بین مردمان این کشورها شده و به سبب آن یک احساس امنیت دسته‌جمعی را فراهم آورد که خود می‌تواند عامل بازدارنده‌ی مؤثری در مقابل تهدیدهای بیرونی باشد و باعث استحکام و دوام هرچه بیشتر این اتحادیه‌ی پیشنهادی گردد.	۱۵
۶	مقابله و یافتن راه‌حل برای مواجهه با حرکات غیردوستانه و تحرکات و دخالت‌های بین‌المللی بر سر مسیرهای ترانزیتی و انتقال انرژی توسط دستگاه‌های دیپلماسی دولت‌های هدف و به طبع آن کاهش رقابت و درگیری درون منطقه‌ای بر سر رهبری و برتری بر دیگر کشورها از دلایل توجیهی ضرورت تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروز است.	۱۴
۷	عقد قراردادهای دوستانه به‌منظور کاهش تنش‌های ناشی از رقابت‌طلبی و انحصارطلبی کشورهای منطقه‌ی هدف در زمینه انرژی و نیز انعقاد قراردادهای فروش و همکاری‌های تجاری در زمینه انتقال انرژی با دیگر کشورهای منطقه می‌تواند از دلایل تشکیل اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز و زمینه‌ی جدید برای همکاری و همبستگی بیشتر کشورهای عضو باشد.	۱۴
۸	با افزایش رشد صنعت گردشگری و شکل‌گیری روابط دوستانه بین مردم و کشورهای عضو با تکیه بر پیشینه‌ی مشترک تاریخی و استفاده‌ی بهینه از ظرفیت‌های طبیعی و سایت‌های گردشگری منطقه، می‌توان باعث آشنی فرهنگی و قومی مردمان کشورهای عضو شده و به مقابله با ایده‌های تحریک‌آمیز و تحرکات قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه پرداخت و دخالت دیگر کشورهای خارجی و قدرت‌های جهانی را کم کرد. همچنین این مسئله سبب تقویت ظرفیت ژئوگنومیک منطقه می‌شود.	۱۴
۹	وجود ذخایر عظیم انرژی در منطقه یک سرمایه‌ی ارزآور است که درآمدهای حاصل از آن می‌تواند باعث رونق اقتصادی به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم در تمامی کشورهای عضو شده و نیز پشتوانه‌ی مالی حاصل از آن می‌تواند بودجه‌ها و امکانات کافی و لازم را برای ایجاد ثبات و امنیت در سطح اتحادیه‌ی پیشنهادی فراهم آورد.	۱۴
۱۰	عقد قراردادهای بین‌المللی بین کشورهای دارای موقعیت مناسب ترانزیتی با کشورهای خشکی بست و نیز ایجاد امکانات حمل‌ونقل دریایی زمینی و هوایی و اعطای مجوزهای عبور و مرور ترانزیتی به سبب افزایش و تسهیل تجارت در زمینه کالا و انتقال انرژی می‌تواند از عوامل استحکام‌بخش و دوام اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز باشد.	۱۳
۱۱	ایجاد و حمایت از مناطق آزاد مرزی و بازارهای مرزی می‌تواند انگیزه‌ای برای افزایش تجارت بین کشورها و به طبع آن بالا رفتن کیفیت کالاها و قابل رقابت شدن کالاها با مشابه خارجی آن شده از سویی دیگر این امر می‌تواند از حجم رقابت‌های منفی اقتصادی و مالی درون منطقه‌ای کاسته و شروعی برای یک ثبات پایدار بین کشورهای عضو اتحادیه‌ی پیشنهادی باشد.	۱۳
۱۲	فراهم آمدن ضرورت پیگیری دستگاه‌های دیپلماسی دولت‌ها برای کاهش اختلافات سرزمینی و مرزی کشورها و در نهایت ایجاد مناطق امن مرزی دارای امکانات رفاهی آسایشی و زیرساخت‌های مناسب به جهت کاهش یا جلوگیری از مهاجرت یا سرریز جمعیت درون منطقه‌ای از کشورهای ضعیف‌تر به کشورهای توسعه‌یافته‌تر یکی از دلایل مهمی است که تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروز را توجیه می‌کند.	۱۳
۱۳	با فراهم کردن زیرساخت‌های ارتباطی و عقد قراردادهای همکاری بین کشورهای عضو با کشورهای خشکی بست جهت دسترسی به آب‌های آزاد و گذرگاه‌های تجارت بین‌المللی می‌تواند باعث رونق اقتصادی درون منطقه‌ای شود که همین امر زمینه‌ی همکاری‌های مستمر و بیشتر و در نهایت تداوم حیات اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروز را فراهم می‌آورد.	۱۳

اولویت	راهبردها	امتیاز
۱۴	نشست‌ها همکاری‌ها و همفکری‌های درون منطقه‌ای برای شناسایی، بررسی و شبهه زدایی مشکلات و یافتن سرمنشأ آن‌ها بین اعضا به جهت جلوگیری از درگیری‌ها و تنش‌های هیدروپلیتیکی و زیست‌محیطی و به طبع آن جلوگیری از سوءاستفاده‌ی بعضی از اعضای دارای قدرت و نفوذ بیشتر برای تسلط بیشتر بر اعضای ضعیف‌تر می‌تواند به عامل مهم در جهت شکل‌گیری این اتحادیه پیشنهادی باشد.	۱۳
۱۵	ایجاد زمینه‌های فکری و استراتژی‌های مناسب توسط دستگاه‌های دیپلماسی کشورها به منظور کاهش تضادهای ایدئولوژی و بهبود روابط حسنه کشورها هدف با یکدیگر و زمینه‌سازی برای تشکیل اتحادیه‌ی فراگیر نوروژ می‌تواند باعث کم‌رنگ شدن تنش‌های منطقه‌ای و کم کردن تأثیرات دخالت‌های قدرت‌های خارج از اتحادیه گردد.	۱۳
۱۶	وجود مؤلفه‌های مشترک تاریخی فرهنگی در هم تنیده، ادبیات و ریشه‌های مشترک زبانی زمینه را برای رشد بیشتر صنعت گردشگری با تأکید بر این پیشینه‌ها برای کشورهای عضو اتحادیه فراهم می‌کند که خود عامل تشکیل استحکام و پایداری اتحادیه بشمار می‌رود.	۱۳
۱۷	تقویت زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی، ایجاد فرصت‌های شغلی، مراکز به‌روز پژوهشی و دانشگاهی، جاذبه‌های مختلف فرهنگی و تفریحی در داخل کشورهای عضو با ایجاد فرصت‌های جدید و پرکشش می‌تواند آهنگ مهاجرت نیروهای انسانی محرک از کشورهای ضعیف‌تر به کشورهای پیشرفته‌تر را کند و یا برعکس کند.	۱۲
۱۸	با عقد قراردادهای تجاری بیشتر و مؤثرتر بین کشورهای عضو می‌توان زمینه‌ی اتصال کشورهای عضو را به بازارهای جهانی فراهم آورده که همین امر می‌تواند به کم شدن تضاد و مشکلات و سوءتفاهم‌های سیاسی کشورهای عضو اتحادیه با یکدیگر کمک کند.	۱۱
۱۹	ایجاد کانون‌های فکری و فرهنگی در کشورهای عضو به جهت آشنایی بیشتر با فرهنگ، پیشینه‌ی تاریخی، اصطلاحات زبانی، معماری و نمادهای مذهبی در کشورهای مبدأ و مقصد خود می‌تواند از رقابت‌های مذهبی و تهاجم زبانی به‌منظور از بین بردن زبان بومی آن کشور کاسته و از سویی عامل تحکیم و دوام اتحادیه‌ی پیشنهادی نوروژ باشد.	۱۰
۲۰	با تکیه بر فرهنگ فراگیر نوروژ و گسترش و ترویج هرچه بیشتر این فرهنگ و زمینه‌سازی برای جشنواره‌ها و امکانات گردشگری در ایام نوروژ در کشورهای عضو می‌توان به مقابله با تنش‌ها و تهاجم‌های درون و برون منطقه‌ای پرداخت که با تشکیل اتحادیه‌ی قوی بر پایه‌ی فرهنگ و دوستی متقابل قابل تحقق است.	۱۰
	جمع کل	۲۶۷

پس از تجمع تمامی امتیازات که برابر است با عدد ۲۶۷ حال نیاز به میانگین امتیازات برای تعیین کردن راهبردهای برتر و منتخب داریم که از طریق تقسیم جمع کل امتیازات (۲۶۷ امتیاز) بر تعداد راهبردها (۲۰ راهبرد) حاصل می‌شود. میانگین کل رتبه‌ی راهبردها برابر است با ۱۳.۳۵ که بیانگر این است که ۹ راهبرد اول که امتیاز آن‌ها بالاتر از عدد ۱۳.۳۵ است به‌عنوان راهبردهای برتر معرفی شده‌اند.

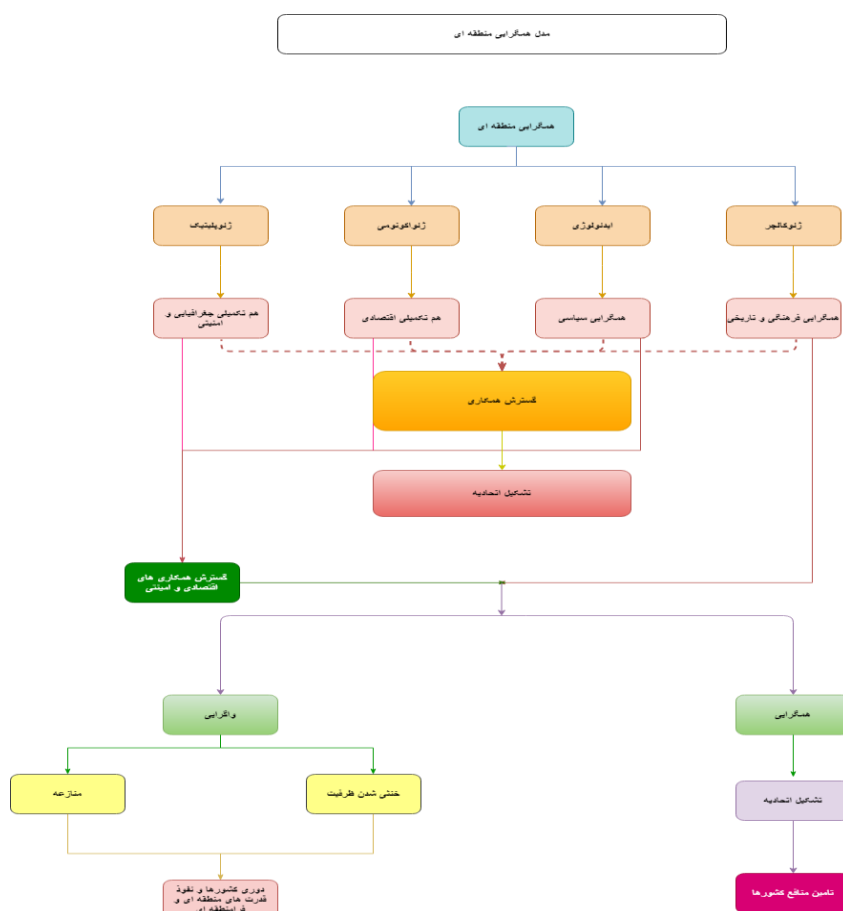
نتیجه‌گیری

نظم جهانی به‌طور مداوم در جهان دگرگون شونده ما در حال تغییر و پیشرفت است. نیازهای انسان و آگاهی ایشان سبب شده است جهان به سمت تجربه‌های جدیدی حرکت کند و در پس این تجربه‌ها آسایش و رفاه جمعی برای انسان را به ارمغان آورد و از آنجاکه ذات انسان و جهان روبه‌پیشرفت و توسعه است، روش‌های نوینی برای بهبود کیفیت زندگی انسان در ابعاد گوناگون ابداع و خلق شود. حرکت به سمت چندجانبه‌گرایی و چندقطبی کردن جهان نیز از همین زاویه قابل مشاهده و تحلیل است. انسان‌ها و به پیروی از آن حکومت‌ها دریافته‌اند که نمی‌شود به‌تنهایی در این آنارشی بین‌المللی

زیست و سالم ماند از این‌رو در تلاش برای هم‌افزایی مسیرهایی را طی کرده‌اند که به منطقه‌گرایی منجر شده است و تصور غالب نیز این است که کشورها در صورتی می‌توانند امنیت نظامی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی خود را حفظ کنند که در قالب گروه‌های منطقه‌ای عضو شده و توانایی‌های خود را با دیگر کشورها به اشتراک بگذارند. بنابراین با توجه به این توضیح حرکت به سمت منطقه‌گرایی امری گریزناپذیر است و همین مسئله ما را وادار می‌دارد تا به ابزارهای اساسی و بنیادین برای نزدیک شدن کشورها فکر کرده و آن‌ها را برای تولید نظریه‌های هم‌گرایی مطالعه کنیم. جشن جهانی و باستانی نوروز هم یکی از همین ابزارهای مؤثر است که در پژوهش حاضر تلاش شده است تا تأثیر آن بر امکان تشکیل یک اتحادیه منطقه‌ای بررسی شود. بر این اساس نظرات کارشناسان و خبرگان این حوزه جمع‌آوری و تحلیل شده است که نشان می‌دهد تشکیل یک اتحادیه بر پایه جشن نوروز دارای فرصت‌های مناسبی است، هرچند ضعف‌های اساسی دارد. تطبیق اطلاعات به‌دست‌آمده در مؤلفه‌های فرصت و تهدید نشان می‌دهد، امتیاز این حوزه از میانگین بالاتر است به این معنی که وزنه به سمت فرصت سنگینی می‌کند و این نشان می‌دهد که در صورت تشکیل اتحادیه‌ای با این شرایط و مشخصات کشورهای عضو می‌تواند از فرصت‌های به‌دست‌آمده استفاده کنند و نگران تهدیدهای نباشند. همچنین در بررسی مؤلفه‌های ضعف و قوت، همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد ما دارای ضعف‌های اساسی هستیم و ترازوی امتیازها به سمت ضعف سنگینی می‌کند. به این معنی که نقاط ضعف تشکیل اتحادیه بیش از نقاط قوت است و البته این امر به مسائل گوناگونی از جمله دخالت قدرت‌های منطقه‌ای، بالغ نبودن حکومت‌های منطقه، اختلافات سرزمینی و تاریخی، اختلافات ایدئولوژیک و مذهبی و ... برمی‌گردد که البته با افزایش اراده حکومت‌ها قابل برطرف شدن هستند و اتفاقاً راه‌حل بسیاری از این اختلافات از مسیر تشکیل اتحادیه می‌گذرد. چراکه تشکیل اتحادیه به معنی تصمیم به کنار گذاشتن اختلافات و تصمیم برای برطرف کردن آنهاست و می‌تواند زمینه‌ای برای روابط دوستانه و نگاه هماهنگ به جهان کنونی باشد. از این‌رو می‌توان به‌صورت کلی این‌گونه نتیجه گرفت که در صورت اراده کشورهای نامبرده تشکیل اتحادیه از نظر فنی، جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی امکان‌پذیر بوده و جشن نوروز ظرفیت زمینه‌سازی برای تشکیل یک سازمان منطقه‌ای فراگیر را دارد.

در پایان نیز بر اساس نظرات کارشناسان مشارکت‌کننده و تحقیق پژوهشگران پژوهش حاضر ۲۰ استراتژی و راهبرد اتخاذ شده است که می‌توان آن‌ها را بر دو محور اساسی امنیت و اقتصاد تقسیم‌بندی کرد. مسائلی از جمله امنیت دسته‌جمعی و منطقه‌ای، انرژی، کاهش اختلافات مرزی و سرزمینی، کاهش تحرکات تجزیه‌طلبانه، افزایش تجارت، افزایش ترانزیت کالا، بهبود زیرساخت‌های رفاهی و توسعه‌ای، کاهش کوچ اجباری، کاهش تضادهای ایدئولوژیک، بنیادگرایی مذهبی و حرکات تروریستی، کاهش تنش‌های هیدروپلیتیک، کاهش رقابت‌های درون منطقه‌ای، افزایش سطح علمی و صنعتی کشورها، کاهش فاصله سطح توسعه میان کشورهای عضو و کاهش دخالت‌های قدرت‌های فرامنطقه‌ای در امور کشورهای

عضو از پرسامدترین واژگان راهبردهای پیشنهادی است. بنابراین با کاوش راهبردهای پیشنهادی مشخص می‌شود که از ۲۰ راهبرد، تعداد ۱۱ راهبرد مربوط به حوزه اقتصاد و ۹ راهبرد در حوزه امنیت است. همچنین ۹ پیشنهاد راهبردی که بالاتر از میانگین امتیازها یعنی عدد ۱۳.۵ هستند به‌عنوان راهبردهای دارای اولویت دسته‌بندی شده‌اند که ناظر بر مسائلی از جمله کاهش تنش‌های امنیتی و حرکت به سمت امنیت دسته‌جمعی، حل اختلافات مرزی و سرزمینی، کاهش تحرکات تجزیه‌طلبانه، سرمایه‌گذاری بر روی زیرساخت‌های گردشگری، ترانزیت کالا و انرژی، استفاده از بازار درون منطقه‌ای و نیروهای مولد اقتصادی، گسترش فرهنگ رواداری نوروژ و مقابله با رقابت‌های درون و برون منطقه‌ای هستند. بنابراین به‌صورت کلی می‌توان گفت اقتصاد ژئوپلیتیک یا ژئواکونومی توان تغییر سیاست‌ها و زدودن اختلافات را دارد و می‌شود با تأکید بر ژئواکونومی و پیوند اقتصادی کشورها منطقه پیشنهادی نوروژ را سامان بخشید. از این رو بر اساس نتایج به‌دست‌آمده می‌توان دیاگرام زیر را طراحی کرد که نتیجه عملکرد دولت‌ها در قبال پذیرش یا عدم پذیرش تشکیل اتحادیه را نشان می‌دهد.

شکل ۲. مدل هم‌گرایی منطقه‌ای

(source: Authors)

کتابنامه

1. Abdi, A., Mottaqi Dastanaei, A., & AmEreh, M., (2017). *Role-playing in strategic areas and its impact on advancing national goals (Case study: Iran-Tajikistan relations)*. M.Sc. Thesis, Tehran: Kharazmi University. [In Persian]
2. Abdollah Khani, A., (2004). *Security Theories, Introduction to National Security Doctrine Design (1)*. Iran, Tehran: Abrar Contemporary International Cultural Studies and Research Institute). [In Persian]
3. Agha bakhshi. A., (1985). *A Dictionary of political science*. Iran, Tehran: tondar Publications. [In Persian]
4. Ahmadipour.Z., Ghaderi Hajat.M., Mullah Hosseini Ardakani, R., & Rahimi.S., (2012). Geopolitical explanation of the formation of a regional organization in the geopolitical area of the Caspian Sea in Central Asia. *Scientific Journal of Security Horizons*, 13(4), 71 – 103. [In Persian]
5. Alaviyan, M., & Koozegar Kalji, V., (2009). Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran and Central Asia. *Quarterly Journal of Political Science*, 46 (2), 63-92. [In Persian]
6. Braden, K., & Shelley, F.M., (2004). *Engaging Geopolitics*. (Farshchi, A., & Rahnama, H.R., Trans.). Faculty of Command and Staff. [In Persian]
7. Buzan, B., (1992). *People, States and Fear*. New York: Harvester wheatsheaf.
8. Camp, J., & Harkawy, R., (2007). *Strategic Geography of the Middle East*. (Hosseini, M., Trans.). Iran, Tehran: Research Institute for Strategic Studies. [In Persian]
9. Ezzati, E. (2008). Energy Geoeconomics and Its Security Implications for Iran, Pakistan and India. *Foreign Policy Quarterly*, 20(1), 64-81. [In Persian]
10. Ezzati, E., & Veisi, H., (2006). Geopolitical and Geoeconomic Analysis of Iran-India Oil Pipeline. *Geopolitical Quarterly*, 1(2), 45-27. [In Persian]
11. Ezzati, E., (2010). *Strategic Geography of Iran*. Iran, Tehran: Geographical Organization of the Armed Forces Publications. [In Persian]
12. Fouzi Tuyserkaniy, Y., (1998). *Organization of the Islamic Conference (structure, function and its relations with Iran)*. Iran, Tehran: Islamic Revolutionary Documentation Center. [In Persian]
13. Golkar, K., (2016). Adaptation of SWOT analysis technique (SWOT) for use in urban design. *scientific-research journal*, 41(2), 17-29. [In Persian]
14. Hafez Nia, M.R., & Kaviani Rad, M., (2013). *Philosophy of Political Geography*. Iran, Tehran: Strategic Studies Research Center Publications. [In Persian]
15. Hafeznia, M.R., & Kaviani Rad, M., (2012). *New Horizons in Political Geography*. Iran, Tehran: Samat Publications. [In Persian]
16. Hafeznia, M.R., (2000). *Fundamentals of Political and Social Studies*. Iran, Qom: Organization of seminaries and seminaries abroad. [In Persian]
17. Hafeznia, M.R., Mokhtari Hashi, H., & Rokanuddin Eftekhari, A., (2012). A Study of the Challenges of Political Geography of Regional Convergence, Case Study: Economic Cooperation Organization (ECO). *Geopolitical Quarterly*, 8(1), 1-41. [In Persian]
18. Haji Mirzaei, S.M.A., (2006). A Study of the Necessity and Importance of Regulating the Flow of Oil Revenues into the Iranian Economy. *Studies on Energy Economics Issues*, No. 3, 4-31. [In Persian]
19. Hemmati, A., (1987). *The Economic Problems of the Third World*. Iran, Tehran: Radio and Television of the Islamic Republic of Iran (Soroush). [In Persian]
20. Hurrell, A., (1995). Explaining the Resurgence of Regionalism in World Politics. *Review of International Studies*, 21(4), 331-358.

21. Janparvar, M., Salehabadi, R., (1970). Explaining and Classifying Border Disputes in The Geopolitical Region of Central Asia. *World Politics*, 7(4), 133-172. doi: 10.22124/wp.1970.3473 .[In Persian]
22. Lake, D.E., & Morgan, P.M., (2002). *Regional Regulations, Security in the New World*. (Seyed Jalal Dehghani Firoozabadi, Trans.). Iran, Tehran: Institute for Strategic Studies. [In Persian]
23. Mokhtari Hashi, H., (2015). Explaining the Concept of Geoeconomics (Geopolitical Economics) and Recommendations for Iran. *Geopolitical Quarterly*, 14(2), 82-56. [In Persian]
24. Nourani, A., (2013). *The Convergence of Iran and Egypt in the New Middle East*. M.Sc. Thesis, Political Geography, Islamic Azad University, Rasht Branch. [In Persian]
25. Omid, A., (2009). *Regionalism in Asia: A Look at ASEAN-SAARC and ECO Organizations*. Iran, Tehran: Office of Political and International Studies of the Ministry of Foreign Affairs. [In Persian]
26. Pishgahi fard, Z., & Rahmani, M.A., (2011). *Iran U.S.A Territoriality in the middle East*. Iran, Tehran: Geographical Organization of the Armed Forces. [In Persian]
27. Resolution A/RES/64/253 the General Assembly United Nations on 23 February (2010). 64/253. International Day of Nowruz OF1, Sixty-fourth session, Agenda item 4.
28. Shotar, S., (2007). *Recognizing and Understanding the Concepts of Political Geography*. (Seyed Hamed Rezaei, Trans.). Iran, Tehran: Samat Publications. [In Persian]
29. Thirlwell, M., (2020), *The Return of Geo- economics. Interpreter*. (NP), Lowy Institute for International Policy, May 24, 2010.
30. URL: <https://www.prb.org/international/indicator/population/snapshot>
31. Youngs, R., (2011). Geo- Economic Futures. In Martiningui, A., & Youngs, R., (2011). *Challenges for European Foreign Policy in 2012: What kind of geo- economic Europe?* Madrid: FRIDE.
32. Zarghani, S.H., (2016). *An introduction to the recognition of international borders with an emphasis on the security-policing function of borders*. Iran, Tehran: University of Police Sciences publications. [In Persian]